Standardy Ochrony Małoletnich

Stowarzyszenie Edukacja Praktyczna T.K.K. · wersja pełna · przyjęte uchwałą Zarządu Stowarzyszenia

Stowarzyszenie Edukacja Praktyczna TKK (dalej: Stowarzyszenie) prowadzi edukację kulturalną w rozszerzonej i wirtualnej rzeczywistości. W naszych warsztatach, spacerach i konkursach biorą udział osoby, które nie ukończyły 18 lat. Każda z nich ma prawo czuć się u nas bezpiecznie i być traktowana z szacunkiem. Ten dokument mówi, jak o to dbamy, czego nie wolno i co robimy, gdy dziecku lub nastolatkowi dzieje się krzywda. Wersja skrócona dla młodzieży stanowi odrębny dokument.

Rozdział 1. Podstawa, zakres i pojęcia

1. Standardy wprowadza się na podstawie art. 22b pkt 2 i art. 22c ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (dalej: Ustawa).
2. Standardy obowiązują we wszystkich działaniach Stowarzyszenia z udziałem małoletnich, w szczególności podczas:
   a. warsztatów prowadzonych w szkołach i instytucjach partnerskich,
   b. spacerów edukacyjnych i wydarzeń w przestrzeni publicznej,
   c. konkursów, także prowadzonych przez internet,
   d. testów i konsultacji doświadczeń AR i VR z udziałem młodzieży,
   e. każdego kontaktu z małoletnimi na odległość (poczta elektroniczna, formularze, komunikatory).
3. Użyte pojęcia oznaczają:
   a. małoletni – każda osoba, która nie ukończyła 18 lat;
   b. personel – każda osoba, która w imieniu Stowarzyszenia ma kontakt z małoletnimi: członkowie Zarządu i Stowarzyszenia, zleceniobiorcy, wykonawcy dzieł, wolontariusze, praktykanci i stażyści – bez względu na formę współpracy i to, czy jest odpłatna;
   c. opiekun – rodzic, opiekun prawny lub faktyczny małoletniego;
   d. krzywdzenie – przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, wykorzystanie seksualne, zaniedbanie oraz przemoc w internecie – ze strony dorosłych albo rówieśników;
   e. Osoba odpowiedzialna – osoba wyznaczona uchwałą Zarządu do realizacji Standardów (rozdział 10);
   f. partner – szkoła lub instytucja, na której terenie albo we współpracy z którą odbywają się zajęcia.
4. Stowarzyszenie nie prowadzi własnej placówki, w której przebywają małoletni. Zajęcia odbywają się u partnerów albo w przestrzeni publicznej. U partnera obowiązują równocześnie jego standardy ochrony małoletnich; gdy zasady się różnią, personel stosuje tę, która chroni małoletniego mocniej.

Rozdział 2. Weryfikacja osób dopuszczanych do pracy z małoletnimi

1. Przed dopuszczeniem kogokolwiek z personelu do działań z małoletnimi Osoba odpowiedzialna:

a. sprawdza tę osobę w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym – w Rejestrze z dostępem ograniczonym oraz w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie – i dołącza wydruk do dokumentacji;
b. odbiera od niej informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, lub za odpowiadające im czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego;
c. odbiera oświadczenie o państwach, w których osoba ta zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa (załącznik nr 2), a gdy takie państwa są – także informację z ich rejestrów karnych albo, jeśli prawo danego państwa jej nie przewiduje, oświadczenie składane pod rygorem odpowiedzialności karnej.

2. Obowiązek dotyczy każdej formy współpracy: umowy zlecenia, umowy o dzieło i wolontariatu.
3. Osoba, która figuruje w Rejestrze albo była prawomocnie skazana za przestępstwa wymienione w ust. 1 lit. b, nie zostaje dopuszczona do działań z małoletnimi.
4. Weryfikację powtarza się przy ponownym nawiązaniu współpracy po przerwie dłuższej niż 12 miesięcy.
5. Dokumenty z weryfikacji przechowuje Osoba odpowiedzialna, w sposób uniemożliwiający dostęp osobom nieuprawnionym, przez okres współpracy i 5 lat po jej zakończeniu.
6. Przed pierwszymi zajęciami każda osoba z personelu zapoznaje się ze Standardami i podpisuje oświadczenie (załącznik nr 1).

Rozdział 3. Bezpieczne relacje między personelem a małoletnimi

Zasady ogólne

1. Personel traktuje każdego małoletniego z szacunkiem, bez względu na płeć, pochodzenie, wyznanie, sprawność, wygląd, poglądy czy sytuację rodzinną.
2. Personel działa wyłącznie w ramach zajęć i dla dobra małoletniego. Kontakt z małoletnim ma zawsze cel edukacyjny.
3. Małoletni ma prawo odmówić udziału w ćwiczeniu, zrobić przerwę albo wycofać się z zajęć bez tłumaczenia się.

Czego oczekujemy od personelu

- Mówi spokojnie i zrozumiale, słucha, odpowiada na pytania, docenia wysiłek.
- Reaguje na każdy przejaw przemocy, wyśmiewania i wykluczania w grupie.
- Prowadzi zajęcia w obecności nauczyciela lub innej osoby dorosłej wyznaczonej przez partnera; podczas spacerów – w obecności opiekuna grupy.
- Jeżeli rozmowa indywidualna jest konieczna, prowadzi ją w miejscu widocznym dla innych albo przy otwartych drzwiach.
- Uprzedza o tematach trudnych (np. Zagłada, przemoc wojenna), dostosowuje przekaz do wieku i nie pokazuje drastycznych obrazów.

Zachowania niedozwolone

- Stosowanie jakiejkolwiek przemocy: bicie, szarpanie, popychanie, krzyk, groźby, zastraszanie.
- Zawstydzanie, upokarzanie, wyśmiewanie, obraźliwe lub dyskryminujące komentarze, faworyzowanie.
- Komentarze, żarty, gesty i propozycje o charakterze seksualnym; nawiązywanie relacji romantycznych lub seksualnych z małoletnim.
- Kontakt fizyczny inny niż niezbędny (np. udzielenie pierwszej pomocy, ochrona przed upadkiem) – zawsze za zgodą małoletniego i nigdy wbrew jego woli.
- Przebywanie z małoletnim sam na sam w zamkniętym pomieszczeniu.
- Kontaktowanie się z małoletnim przez prywatne konta, numery i komunikatory; zapraszanie do znajomych w mediach społecznościowych. Kontakt poza zajęciami odbywa się przez partnera, opiekunów albo oficjalny adres Stowarzyszenia.
- Proszenie małoletniego o zachowanie czegokolwiek w tajemnicy przed opiekunami.
- Przyjmowanie i wręczanie prezentów indywidualnych; pożyczanie pieniędzy. Nie dotyczy to nagród konkursowych i drobnych materiałów wręczanych całej grupie.
- Przewożenie małoletnich prywatnym samochodem; zapraszanie do własnego mieszkania.
- Prowadzenie zajęć pod wpływem alkoholu lub środków odurzających; palenie i picie alkoholu w obecności małoletnich.
- Utrwalanie wizerunku małoletnich niezgodnie z rozdziałem 7.

Rozdział 4. Relacje między małoletnimi

1. Na zajęciach Stowarzyszenia nie ma zgody na przemoc rówieśniczą: bicie i popychanie, wyzywanie, wyśmiewanie, wykluczanie z grupy, niszczenie rzeczy, nagrywanie i publikowanie bez zgody, nękanie w internecie, zachowania o charakterze seksualnym.
2. Prowadzący na początku cyklu zajęć ustala z grupą proste zasady współpracy i przypomina, do kogo można się zwrócić po pomoc.
3. Prowadzący reaguje od razu: przerywa zachowanie, zapewnia bezpieczeństwo osobie poszkodowanej, informuje nauczyciela lub opiekuna grupy i postępuje zgodnie z rozdziałem 8.

Rozdział 5. Małoletni z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami

1. Stowarzyszenie projektuje zajęcia tak, aby mogły w nich uczestniczyć osoby neuroatypowe, w tym w spektrum autyzmu i z niepełnosprawnością intelektualną, oraz osoby z innymi niepełnosprawnościami. Są one dla nas współautorami i ekspertami, nie „podopiecznymi”.
2. W praktyce oznacza to, że personel:
    a. przed zajęciami pyta partnera lub opiekunów o potrzeby uczestników i sposób komunikacji;
    b. mówi prostym językiem, podaje plan zajęć na początku i uprzedza o zmianach, dźwiękach i bodźcach wizualnych;
    c. zapewnia możliwość przerwy i spokojne miejsce; nie zmusza do kontaktu wzrokowego, wypowiedzi na forum ani dotyku;
    d. nie dotyka bez zgody sprzętu wspomagającego (np. słuchawek wyciszających, wózka) i współpracuje z asystentem lub nauczycielem wspomagającym;
    e. udostępnia materiały w tekście łatwym do czytania (ETR).

3. Małoletni z niepełnosprawnością może mieć trudność z powiedzeniem o krzywdzie. Personel zwraca uwagę na zmiany w zachowaniu i każdy sygnał traktuje poważnie. Wersja skrócona Standardów jest dostępna także w tekście łatwym do czytania – na prośbę partnera lub opiekuna.

Rozdział 6. Urządzenia elektroniczne, internet i treści szkodliwe

1. Doświadczenia AR Stowarzyszenia działają w przeglądarce, na telefonach uczestników albo urządzeniach partnera. Nie wymagają rejestracji, nie zbierają danych osobowych małoletnich, nie zawierają reklam ani odnośników do mediów społecznościowych.
2. Personel przed zajęciami sprawdza wszystkie treści i odnośniki, z których grupa będzie korzystać.
3. Podczas zajęć urządzenia służą wyłącznie celom zajęć. Personel nie prosi małoletnich o logowanie się na prywatne konta ani o podawanie numerów telefonu.
4. Jeżeli małoletni natrafi na treści szkodliwe (przemoc, pornografia, mowa nienawiści, zachęcanie do samookaleczeń), prowadzący przerywa korzystanie z urządzenia, rozmawia z małoletnim, informuje nauczyciela lub opiekuna i odnotowuje zdarzenie. Treści nielegalne zgłasza się do zespołu Dyżurnet.pl.
5. W konkursach prowadzonych przez internet prace małoletnich przyjmuje się wyłącznie ze zgodą opiekuna. Korespondencja z uczestnikami odbywa się z oficjalnego adresu Stowarzyszenia, w miarę możliwości z udziałem nauczyciela lub opiekuna.

Rozdział 7. Wizerunek i dane osobowe

1. Zdjęcia i nagrania z udziałem małoletnich wykonuje się wyłącznie za pisemną zgodą opiekuna i przy akceptacji samego małoletniego. Brak zgody nie wyklucza z zajęć.
2. Dokumentację wykonuje osoba wyznaczona przez Stowarzyszenie. Po przekazaniu plików do dokumentacji projektu usuwa je z prywatnego urządzenia.
3. Nie utrwala się małoletnich w sytuacjach, które mogłyby ich zawstydzać. Zdjęć nie podpisuje się nazwiskiem. Preferowane są ujęcia grupowe i takie, na których widać pracę, a nie twarz.
4. Przy publikacji prac konkursowych podaje się tylko dane objęte zgodą opiekuna – co do zasady imię, wiek lub klasę oraz miejscowość.
5. Dane osobowe małoletnich (listy obecności, zgody, zgłoszenia konkursowe) przetwarza się zgodnie z RODO, w zakresie niezbędnym do realizacji i rozliczenia projektu.

Rozdział 8. Procedura interwencji

Zasada podstawowa

1. Każda osoba z personelu, która widzi krzywdzenie, podejrzewa je albo usłyszała o nim, ma obowiązek zareagować. Nie ocenia sama, czy informacja jest prawdziwa, i nie prowadzi własnego dochodzenia.
2. Gdy zagrożone jest życie lub zdrowie – dzwoni pod 112, udziela pierwszej pomocy i nie zostawia małoletniego samego.
3. Niezwłocznie, najpóźniej w ciągu 24 godzin, zawiadamia Osobę odpowiedzialną i wypełnia kartę interwencji (załącznik nr 3). Podczas zajęć u partnera od razu informuje także nauczyciela lub osobę wskazaną w standardach partnera.

Rozmowa z małoletnim, który mówi o krzywdzie

- Wysłuchaj spokojnie, w bezpiecznym miejscu. Nie przerywaj, nie dopytuj o szczegóły, nie oceniaj.
- Powiedz: „Dobrze, że mi o tym mówisz. To nie jest twoja wina”.
- Nie obiecuj tajemnicy. Powiedz, komu przekażesz informację i po co.
- Zaraz po rozmowie zapisz słowa małoletniego możliwie dosłownie.

Postępowanie zależnie od tego, kto krzywdzi

A. Osoba z personelu Stowarzyszenia. Osoba odpowiedzialna natychmiast odsuwa ją od wszelkich działań z małoletnimi, informuje opiekunów i partnera, a przy podejrzeniu przestępstwa składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury. Jeżeli podejrzenie dotyczy Osoby odpowiedzialnej, zgłoszenie przyjmuje inny członek Zarządu albo organ kontroli wewnętrznej Stowarzyszenia (Komisja Rewizyjna); każdy może też zawiadomić policję bezpośrednio.

B. Opiekun lub inna osoba dorosła. Przy podejrzeniu przestępstwa (np. znęcanie się, wykorzystanie seksualne) Osoba odpowiedzialna składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury. Gdy dobro małoletniego jest zagrożone, ale czyn nie jest przestępstwem (np. zaniedbanie), składa wniosek o wgląd w sytuację rodziny do sądu rodzinnego lub zawiadamia ośrodek pomocy społecznej. Stowarzyszenie nie ma uprawnień do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” – informację przekazuje podmiotowi uprawnionemu, w szczególności szkole lub ośrodkowi pomocy społecznej. O zawiadomieniu informuje się opiekuna, który nie krzywdzi.

C. Rówieśnik. Prowadzący przerywa zachowanie, zabezpiecza osobę poszkodowaną i informuje nauczyciela oraz – przez partnera – opiekunów obu stron. W poważnych przypadkach Osoba odpowiedzialna zawiadamia policję lub sąd rodzinny.

D. Krzywdzenie w internecie. Zabezpiecza się dowody (zrzuty ekranu, adresy, daty), informuje opiekunów i partnera, a dalej postępuje jak w lit. A–C.

Osoby odpowiedzialne za zawiadomienia

4. Zawiadomienia o podejrzeniu przestępstwa i wnioski do sądu opiekuńczego składa w imieniu Stowarzyszenia Osoba odpowiedzialna, a w razie jej nieobecności – członek Zarządu wskazany w uchwale. Nie wyłącza to prawa i obowiązku każdego, kto wie o przestępstwie, do samodzielnego zawiadomienia policji.

Plan wsparcia małoletniego

5. Po ujawnieniu krzywdzenia Osoba odpowiedzialna – wspólnie z opiekunem, który nie krzywdzi, i z partnerem – ustala plan wsparcia: kto jest dla małoletniego osobą zaufania, jak zapewniamy mu bezpieczny udział w dalszych zajęciach, gdzie może uzyskać pomoc psychologiczną i prawną (załącznik nr 5) oraz kiedy sprawdzimy, czy wsparcie działa.
6. Informacje o sprawie zna tylko ten, kto musi je znać, aby pomóc. Personel nie rozmawia o niej z osobami postronnymi ani z mediami.

Rozdział 9. Dokumentowanie i przechowywanie

1. Każde zgłoszenie i każdą interwencję dokumentuje się w karcie interwencji (załącznik nr 3) i wpisuje do rejestru zdarzeń (załącznik nr 4).

2. Dokumentację prowadzi i przechowuje Osoba odpowiedzialna – w zamkniętej szafie albo w zaszyfrowanym folderze. Dostęp mają wyłącznie Osoba odpowiedzialna i Zarząd oraz uprawnione organy.
3. Dokumentację przechowuje się przez 5 lat od zakończenia sprawy, chyba że przepisy lub toczące się postępowanie wymagają dłuższego okresu.

Rozdział 10. Osoba odpowiedzialna

1. Osobą odpowiedzialną za Standardy jest Kamila Myślińska, Prezes Zarządu. Kontakt: edukacjapraktyczna@gmail.com, a podczas zajęć – osobiście lub przez prowadzącego.
2. Osoba odpowiedzialna:
   a. przyjmuje zgłoszenia o zdarzeniach zagrażających małoletnim i udziela im wsparcia;
   b. prowadzi interwencje i składa zawiadomienia, o których mowa w rozdziale 8;
   c. weryfikuje personel zgodnie z rozdziałem 2;
   d. przygotowuje personel do stosowania Standardów i dokumentuje to;
   e. prowadzi rejestr zdarzeń i przechowuje dokumentację;
   f. dba o udostępnienie Standardów i o ich przegląd.
3. Zastępstwo w razie nieobecności Osoby odpowiedzialnej określa uchwała Zarządu.

Rozdział 11. Przygotowanie personelu

1. Przed pierwszym kontaktem z małoletnimi każda osoba z personelu czyta Standardy, odbywa z Osobą odpowiedzialną krótkie omówienie (zasady relacji, procedura interwencji, potrzeby uczestników danego projektu) i podpisuje oświadczenie (załącznik nr 1).
2. Omówienie powtarza się po każdej zmianie Standardów. Podpisane oświadczenia stanowią dokumentację przygotowania personelu.

Rozdział 12. Udostępnianie Standardów

1. Standardy – w wersji pełnej i skróconej dla małoletnich – są opublikowane na stronie edukacjapraktyczna.pl.
2. Stowarzyszenie nie ma lokalu, w którym przebywają małoletni, dlatego prowadzący ma wydruk obu wersji na każdych zajęciach, a przed ich rozpoczęciem przekazuje Standardy partnerowi.
3. Na początku każdego cyklu zajęć prowadzący w dwóch–trzech zdaniach przedstawia wersję skróconą i mówi, do kogo można się zgłosić.
4. Opiekunowie otrzymują odnośnik do Standardów razem z formularzem zgody na udział w zajęciach lub konkursie.

Rozdział 13. Przegląd i aktualizacja

1. Osoba odpowiedzialna co najmniej raz na dwa lata, a także po każdej interwencji i po każdej istotnej zmianie przepisów lub profilu działań, ocenia Standardy: czy są stosowane, zrozumiałe i wystarczające. Pyta o to personel, partnerów oraz – w przystępnej formie – młodzież.
2. Wnioski z oceny zapisuje się w notatce. Zmiany Standardów przyjmuje Zarząd uchwałą; nową wersję publikuje się w ciągu 14 dni.

Rozdział 14. Postanowienia końcowe

1. Standardy wchodzą w życie z dniem podjęcia uchwały Zarządu.
2. W sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy Ustawy i inne przepisy powszechnie obowiązujące.
3. Załączniki stanowią integralną część Standardów.

Załącznik nr 1. Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami

Ja, niżej podpisana / podpisany …… (imię i nazwisko), oświadczam, że zapoznałam / zapoznałem się ze Standardami Ochrony Małoletnich Stowarzyszenia Edukacja Praktyczna TKK, rozumiem je i zobowiązuję się do ich stosowania.

Wiem, komu i jak zgłosić podejrzenie krzywdzenia małoletniego. Omówienie Standardów z Osobą odpowiedzialną odbyło się w dniu …… .

miejscowość, data	czytelny podpis

Załącznik nr 2. Oświadczenie o państwach zamieszkania i o niekaralności

Imię i nazwisko: …….

1. Oświadczam, że w okresie ostatnich 20 lat (zaznaczyć właściwe):

☐ nie zamieszkiwałam / nie zamieszkiwałem w państwach innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo mojego obywatelstwa;

☐ zamieszkiwałam / zamieszkiwałem w następujących państwach innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo mojego obywatelstwa: ……. i przedkładam informację z rejestrów karnych tych państw.

2. (wypełnić tylko wtedy, gdy prawo państwa wskazanego w pkt 1 nie przewiduje wydawania informacji z rejestru karnego albo nie prowadzi się tam takiego rejestru) Oświadczam, że nie byłam / nie byłem prawomocnie skazana / skazany w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innej decyzji, w której stwierdzono, że dopuściłam / dopuściłem się takich czynów, ani nie mam obowiązku stosowania się do zakazu zajmowania stanowisk, wykonywania zawodów lub działalności związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Jestem świadoma / świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

miejscowość, data	czytelny podpis

Załącznik nr 3. Karta interwencji

Karta interwencji – pola do wypełnienia

Pole	Treść
Data i miejsce zdarzenia / zgłoszenia	
Projekt i rodzaj zajęć	
Małoletni (imię, nazwisko, szkoła / grupa)	
Kto zgłasza (imię, nazwisko, rola)	
Opis zdarzenia – fakty; słowa małoletniego możliwie dosłownie	
Kogo dotyczy podejrzenie (personel / opiekun / inna osoba dorosła / rówieśnik / osoba nieznana)	
Działania podjęte od razu (np. 112, pierwsza pomoc, poinformowanie nauczyciela)	
Kogo i kiedy poinformowano (opiekunowie, partner)	
Zawiadomienia: policja / prokuratura / sąd rodzinny / OPS – data i sposób złożenia	
Plan wsparcia małoletniego i termin sprawdzenia	
Zakończenie sprawy – data i wynik	

kartę wypełniła / wypełnił – imię, nazwisko, data, podpis

Osoba odpowiedzialna – data, podpis

Załącznik nr 4. Rejestr zdarzeń

Rejestr prowadzi Osoba odpowiedzialna. Każdy wpis odsyła do karty interwencji o tym samym numerze.

Rejestr zdarzeń – kolumny

Nr	Data	Zdarzenie (krótko)	Zgłaszający	Podjęte działania	Status

Załącznik nr 5. Ważne telefony i adresy

Gdzie szukać pomocy

Gdzie	Kontakt
Numer alarmowy	112
Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży	116 111 (bezpłatny, całodobowy)
Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12 (bezpłatny, całodobowy)
Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci	800 100 100
Ogólnopolski telefon dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”	800 120 002
Zgłaszanie nielegalnych treści w internecie	dyzurnet.pl
Osoba odpowiedzialna w Stowarzyszeniu	Kamila Myślińska · edukacjapraktyczna@gmail.com